

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเจริญทางด้านเทคโนโลยี โดยเฉพาะด้านการสื่อสารปัจจุบันทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีข่าวสารทำให้หลายคนเชื่อว่าโลกแคบลงหรือมนุษย์มีการติดต่อทั่วถึงกันได้ในระยะเวลานับสั้นเสมือนหนึ่งจะไร้พรมแดน แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ให้มีการพัฒนาโครงสร้างระบบสารสนเทศและวางเครือข่ายประสานระบบข่าวสาร ข้อมูลทางการศึกษา ตลาดแรงงาน และที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาให้ครอบคลุมทั้งระดับประเทศ ระหว่างประเทศและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับให้เข้าใจและเห็นความสำคัญของระบบข้อมูลเพื่อให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้อง ทันสมัยและรวดเร็วทันกาล เพื่อตอบสนองการวางแผนและการตัดสินใจในทุกระดับ จากกระแสของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและการลงทุนของโลกยุคโลกาภิวัตน์ทำให้ผู้บริหารต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองเพื่อให้มีคุณสมบัติเพียงพอที่จะเป็นผู้บริหารยุคใหม่ที่สามารถบริหารงานและบริหารคนได้ ดังนั้นการบริหารจึงต้องปรับเปลี่ยนคุณภาพของการบริหารโดยเน้นหนักด้านบุคลากร (Man Mangement) (ธีระชัย เชมณะสิริ, 2540: 61) การวางแผนและการตัดสินใจของผู้บริหารนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จและประสิทธิผลของงาน ซึ่งในปัจจุบันผู้บริหารมักจะคิดถึงการบริหารโครงการ การวางแผนหรือวิธีการในการปฏิบัติงานเป็นหลัก เช่น การหาเครื่องมือที่ทันสมัย กำหนดกรรมวิธีในการทำงานและปัจจัยอื่น ๆ อันเป็นอุปกรณ์ในการสร้างเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน การที่ผู้บริหารต่างมุ่งไปที่เทคนิคและวิธีการปฏิบัติงานนั้น แต่การทำงานยังเกิดปัญหาขึ้นทั้ง ๆ ที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกมากมาย ดังนั้น การบริหารที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการบริหารโครงการ แผนงาน และกรรมวิธีการปฏิบัติงาน คือ การบริหารงานบุคคล (พยอม วงศ์สารศรี, 2534: 1-3)

การบริหารงานบุคคลเป็นการบริหารงานด้านการวางแผน การจัดรูปงาน การอำนวยความสะดวก และการควบคุมหน้าที่ต่าง ๆ ทางด้านบุคคล เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยจะใช้คนและบำรุงรักษาคนที่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในจำนวนที่เพียงพอและเหมาะสม นั่นคือ หน้าที่ทางด้านการรับสมัคร การคัดเลือก การฝึกอบรม การพัฒนาตัวบุคคล การรักษาระเบียบวินัย การให้สวัสดิการ และการโยกย้ายเปลี่ยนแปลงตำแหน่งงาน (เสนาะ ดิยาวีร์, 2539: 8)

สถาบันอุดมศึกษาได้ประสบปัญหาสมองไหล จากภาครัฐไปสู่ภาคเอกชน การขาดแคลนบุคลากรผู้สอน ซึ่งในสาขาที่ขาดแคลนมีทุนการศึกษาให้มากมายแต่ไม่มีผู้สมัครรับทุน การผลิตบัณฑิตไม่มีคุณภาพ และปัญหาหลากหลายที่เกิดขึ้นในสถาบันอุดมศึกษา สถาบันราชภัฏซึ่งเดิมคือ "วิทยาลัยครู" เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่จัดตั้งขึ้นเพื่อท้องถิ่น ในปัจจุบันสถาบันราชภัฏได้รับความนิยมนอกจากท้องถิ่นมากขึ้น ประกอบกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดให้สถาบันราชภัฏรับนักศึกษาเพิ่มขึ้นจากเป้าหมาย/นโยบายที่สถาบันราชภัฏกำหนดถึงร้อยละ 65.4 ในปีการศึกษา 2540 ซึ่งเดิมสถาบันราชภัฏกำหนดรับนักศึกษา 37,015 คน เพิ่มเป็น 60,375 คน เพิ่มจากที่กำหนดไว้ 23,360 คน และเนื่องจากมีผู้สมัครสอบเป็นจำนวนมากกระทรวงศึกษาธิการ จึงให้สถาบันราชภัฏรับเพิ่มขึ้นอีกตามขีดที่จะเพิ่มขึ้นได้เพื่อรองรับนักเรียนที่ไม่มีที่เรียน ปัจจุบันมีนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในสถาบันราชภัฏจำนวน 82,696 คน โดยเพิ่มขึ้นจากแผนการรับนักศึกษา ในปีการศึกษา 2540 ที่กำหนดไว้ 45,681 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 123.4 ตามที่แสดงไว้ดังนี้

สาขาวิชา	แผนครั้งที่ 1	แผนครั้งที่ 2	รับจริง	ร้อยละที่รับเพิ่มจากแผนครั้งที่ 1
การศึกษา	12770	22267	27540	115.66
ศิลปศาสตร์	12820	19417	25603	99.71
วิทยาศาสตร์	11425	18691	29553	158.71
รวม	37015	60375	82696	123.41

ข้อมูลจาก รายงานการประเมินผลการรับนักศึกษา ปีการศึกษา 2540 ของสถาบันราชภัฏ (2540: 8)

จากรายงานการประเมินผลการรับนักศึกษา ปีการศึกษา 2540 ได้วิเคราะห์สภาพปัญหาและผลกระทบจากการรับนักศึกษาในปีการศึกษา 2540 ในด้านบุคลากรไว้ว่า ปัจจุบันมีข้าราชการสายการสอนที่ปฏิบัติจริง จำนวน 6,978 คน จาก 7018 อัตรา บุคลากรสายสนับสนุนการสอนจำนวน 653 คน จาก 667 อัตรา ผลจากการรับนักศึกษาเพิ่มทำให้บุคลากรทั้ง 2 ประเภทมีภาระงานมากขึ้น โดยเฉพาะในสาขาที่ขาดแคลน เช่น คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะมนุษยศาสตร์ และคณะวิทยาการจัดการ ครั้งนี้สืบเนื่องมาจากการขาดแคลนบุคลากรฝ่ายสนับสนุนการสอน จึงมีผลทำให้อาจารย์มีจำนวนชั่วโมงการทำงานสูงถึง 47.28 คาบต่อสัปดาห์ และจากสัดส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษาของสถาบันราชภัฏ ปีการศึกษา 2540 ซึ่งเมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานของสถาบันอุดมศึกษาแล้วพบว่า อัตราส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษาในทุกคณะสูงกว่ามาตรฐานของสถาบันอุดมศึกษา ตามที่แสดงไว้ดังนี้ (คณะกรรมการประเมินผลการรับนักศึกษา, 2540: 11-15)

คณะ	อัตราส่วน มาตรฐาน	อาจารย์ประจำ : นักศึกษาภาคปกติ		
		อาจารย์	นักศึกษา	อัตรา
ครุศาสตร์	1:15	1660	54258	1:33
วิทยาศาสตร์ฯ	1:10	2178	34429	1:16
เกษตรศาสตร์ฯ	1:10	119	2099	1:18
อุตสาหกรรมฯ	1:10	49	1294	1:27
มนุษยศาสตร์	1:18	2072	20321	1:10
วิทยาการจัดการ	1:18	900	40690	1:45
รวม	1:18	6978	153091	1:22

ข้อมูลจาก รายงานการประเมินผลการรับนักศึกษา ปีการศึกษา 2540 ของสถาบันราชภัฏ (2540: 12)

สถาบันราชภัฏในปัจจุบันมีจำนวนทั้งสิ้น 36 แห่ง และในปี 2540 สถาบันราชภัฏได้รับการอนุมัติงบประมาณจากสภาผู้แทนราษฎร ให้สร้างเพิ่มขึ้นอีก 5 แห่ง ระหว่างปีงบประมาณ 2540-2542 (สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, 2540: 196) รวมเป็น 41 แห่ง ตามแผนอัตรากำลังของสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏที่เพิ่มขึ้น 5 แห่งนั้น รวมจำนวนอัตรากำลังตลอดแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 8 (2540-2544) ที่เพิ่มขึ้นมีจำนวนแห่งละ 150 อัตรา รวม 750 อัตรา ซึ่งเป็นอัตราใหม่ที่เสนอขออนุมัติ ดังนั้นจากที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดจึงทำให้เกิดปัญหาขึ้นในการปฏิบัติงานของอาจารย์และบุคลากรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นจำนวนชั่วโมงสอน โอน ย้าย ช่วยราชการ อาคารและสถานที่ อุปกรณ์การเรียนการสอนต่าง ๆ และประสิทธิภาพในการเรียนการสอนซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ ปัญหาที่กล่าวมาจะทวีคูณมากขึ้นถ้าการจัดการบริหารงานบุคคลไม่ดีและไม่เป็นระบบ รวมทั้งการได้มาถึงข้อมูลต่าง ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจและการวางแผนในการบริหารงานบุคคล ต้องได้ข้อมูลที่ถูกต้องและรวดเร็ว การรวบรวมข้อมูลที่มีอยู่ให้เป็นระบบและมีการประมวลผลออกมาเป็นสารสนเทศที่เหมาะสมสำหรับผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถใช้งานร่วมกันได้ จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผน การตัดสินใจและการบริหารสถาบันเป็นอันมาก

จากปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้น การพัฒนาระบบสารสนเทศทางด้านการบริหารงานบุคคลอย่างเป็นระบบก็จะทำให้การทำงานนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถลดเวลา ลดงบประมาณ และในที่สุดสามารถลดและเพิ่มกำลังคนที่ไม่จำเป็นของแต่ละหน่วยงานในสถาบันราชภัฏได้

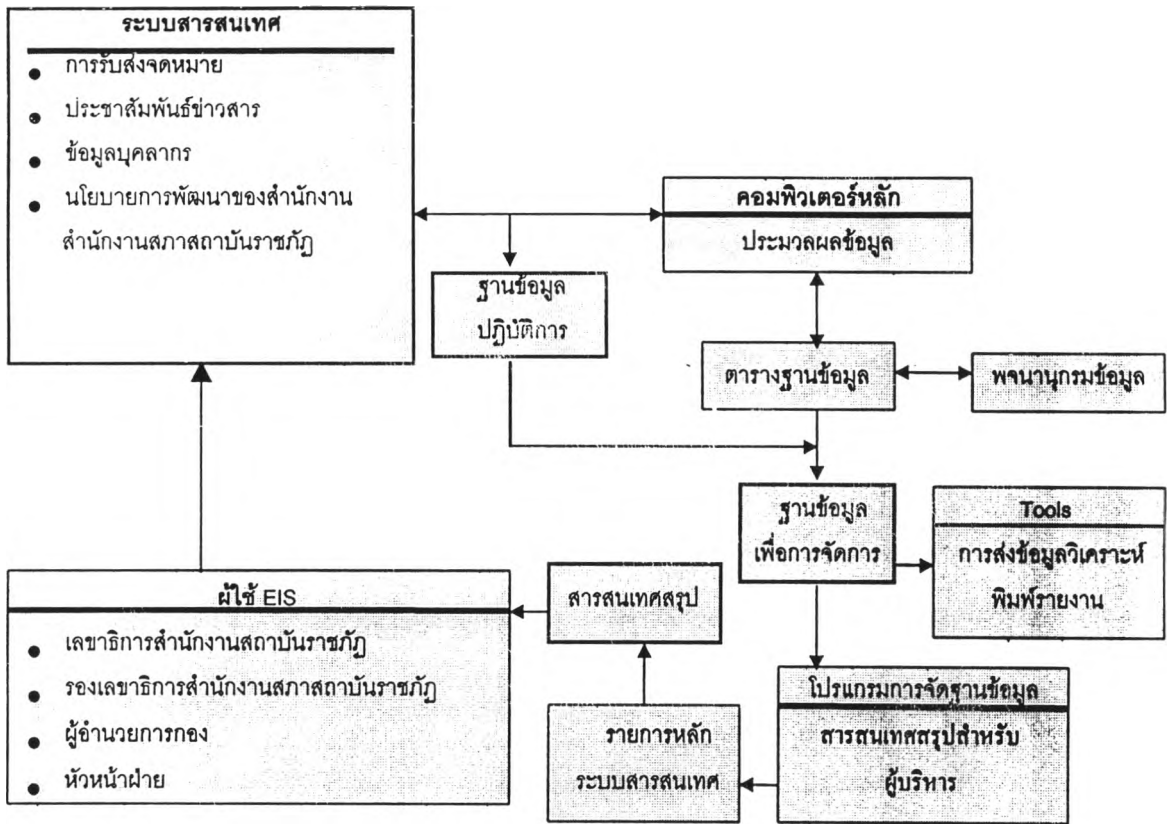
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศเครือข่ายภายในของสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ เพื่อใช้ในการบริหารงานบุคคล
2. เพื่อประเมินประสิทธิผลของระบบสารสนเทศด้านการบริหารงานบุคคล

ขอบเขตของการวิจัย

1. ผู้วิจัยศึกษาการพัฒนาระบบสารสนเทศเครือข่ายภายใน เพื่อการบริหารงานบุคคล สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ ประกอบด้วย
 - 1.1 งานอัตรากำลังและระบบงาน ได้แก่ การวางแผนอัตรากำลัง ตำแหน่งทางวิชาการ
 - 1.2 งานสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ได้แก่ การโอน การย้าย การช่วยราชการ การลาออกจากราชการ
 - 1.3 งานวินัยและนิติการ ได้แก่ โทษทางวินัย
 - 1.4 งานพัฒนาบุคคล ได้แก่ การลาศึกษาต่อ
2. ในระบบสารสนเทศด้านการบริหารงานบุคคลที่พัฒนาขึ้นนั้น นอกจากครอบคลุมระบบงานย่อยตามที่กล่าวมาแล้วในข้อที่ 1 แล้วยังมีการจัดทำ Homepage ที่สามารถใช้ส่งจดหมาย เปิดดูการประชาสัมพันธ์ทั้งในและนอกหน่วยงานได้ ดูข้อมูลบุคลากร และยุทธศาสตร์การพัฒนาของสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏได้
3. การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานบุคคล เป็นการพัฒนาโดยใช้ซอฟต์แวร์จัดฐานข้อมูล Microsoft Access'97 และในลักษณะที่เป็นอินเทอร์เน็ต
4. นำระบบสารสนเทศที่พัฒนาขึ้น ทดลองใช้ในเครือข่ายสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ เพื่อทดสอบการทำงานและประสิทธิผลของระบบสารสนเทศที่พัฒนาขึ้น โดยการประเมินแบ่งได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ ประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ และประเมินความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติการ

แนวคิดการพัฒนาระบบสารสนเทศเครือข่ายภายในเพื่อการบริหารงานบุคคลสำนักงาน
สภาสภาราชภัฏ

จากแผนภูมิ สรุปเป็นขั้นตอนได้ดังนี้

1. สร้างฐานข้อมูลปฏิบัติการ โดยการวิเคราะห์ความต้องการสารสนเทศสำหรับผู้บริหารที่ได้จากการสัมภาษณ์ และฐานข้อมูลเก่าเพื่อเตรียมข้อมูล ในการสร้างฐานข้อมูลการจัดการต่อไป โดยให้โปรแกรมจัดการฐานข้อมูล Microsoft Access'97
2. สร้างฐานข้อมูลการจัดการ ซึ่งเป็นการดึงข้อมูลจากฐานข้อมูลปฏิบัติการมาใช้ในการออกแบบระบบ การสร้างตารางฐานข้อมูล ออกแบบหน้าจอ ออกแบบรายงาน ออกแบบเพิ่มข้อมูล เป็นต้น และนำระบบที่ออกแบบไปพัฒนาบนโปรแกรมจัดการฐานข้อมูล Microsoft Access'97
3. ออกแบบรายการหลักโดยสร้างรายการหลักให้ง่ายต่อการเรียกใช้ ผู้ใช้สามารถเลือกใช้ทั้งการเรียกดูข้อมูล แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นต้น
4. สารสนเทศสรุปสามารถแสดงสิ่งที่ผู้บริหารต้องการใช้ในการบริหารงานด้านบุคคล ได้แก่ อัตรากำลัง ตำแหน่งทางวิชาการ การโอน การย้าย การช่วยราชการ การลาออกจากราชการ โทษทางวินัย และการลาศึกษาต่อ

คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย

ระบบสารสนเทศเพื่อการวางแผนและการตัดสินใจด้านบุคลากร หมายถึง ข้อมูลด้านบุคลากรที่ได้ผ่านการวิเคราะห์และประมวลผล ที่ออกแบบตามความต้องการของผู้บริหารสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ

สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ หมายถึง หน่วยงานต่าง ๆ ในสังกัดสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ ประกอบด้วย 6 กอง 1 สำนัก 2 หน่วย และสถาบันราชภัฏ 36 แห่ง

ผู้บริหาร หมายถึง เลขาธิการสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ รองเลขาธิการและผู้อำนวยการ กอง/สำนัก/หน่วย สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ อธิการบดีสถาบันราชภัฏ

ผู้ปฏิบัติงาน หมายถึง เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานวางแผนอัตรากำลัง ตำแหน่งทางวิชาการ การสรรหา การโอน การย้าย การช่วยราชการ การลาออกจากราชการ ทะเบียนโทษทางวินัย และการลาศึกษาต่อ ของสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ (ส่วนกลางที่ประสานงาน)

เครือข่ายภายใน หมายถึง การนำเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตมาประยุกต์ใช้ภายในองค์กรโดยการเชื่อมโยงคอมพิวเตอร์จากหน่วยงานต่าง ๆ ภายในสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏเข้าด้วยกันเพื่อใช้งานร่วมกัน

บุคลากร หมายถึง ข้าราชการครูและข้าราชการพลเรือน ที่ปฏิบัติงานในสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ ปีงบประมาณ 2540

การประเมินประสิทธิผล หมายถึง ระดับความสามารถของระบบสารสนเทศที่จัดทำให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ ได้แก่ ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งประเมินได้จาก ความถูกต้อง ความสมบูรณ์ ความชัดเจน ความทันสมัย การทันต่อเวลา และตรงตามความต้องการของผู้ใช้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาจากเอกสารและสัมภาษณ์ โดยในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้แบ่งประชากร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ในแต่ละขั้นตอนดังนี้

1. สัมภาษณ์ติดตั้งเครือข่ายภายในของสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ โดยศึกษาจากเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมเครือข่าย
2. ชั้นการศึกษาวิเคราะห์และพัฒนาระบบสารสนเทศ โดยศึกษาจากผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่ งานอัตรากำลังและระบบงาน 1 คน งานสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง 3 คน งานวินัยและนิติการ 1 คน และงานพัฒนาบุคคล 2 คน

3. ชั้นการศึกษาความต้องการข้อมูลพื้นฐานและสารสนเทศสำหรับผู้บริหาร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือผู้บริหารของสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ ได้แก่
 - เลขานุการสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ 1 คน
 - รองเลขานุการสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ 3 คน
 - ผู้อำนวยการกอง/สำนัก/หน่วย 9 คน
 - อธิการบดีสถาบันราชภัฏ 36 แห่ง 36 คน
4. ชั้นประเมินระบบสารสนเทศ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือผู้บริหารและบุคลากรของสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ ได้แก่
 - เลขานุการสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ 1 คน
 - รองเลขานุการสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ 3 คน
 - ผู้อำนวยการกอง/สำนัก/หน่วย 9 คน
 - หัวหน้าฝ่ายอัตรากำลังและระบบงาน 1 คน
 - หัวหน้าฝ่ายทะเบียนประวัติและบำเหน็จความชอบ 1 คน
 - หัวหน้าฝ่ายวินัยและนิติการ 1 คน
 - หัวหน้าฝ่ายสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง 1 คน
 - หัวหน้าฝ่ายพัฒนาบุคคล 1 คน
 - ผู้ปฏิบัติงาน 7 คน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. มีระบบสารสนเทศเครือข่ายภายในเพื่อการบริหารบุคลากร สำหรับใช้ในการวางแผนและตัดสินใจของผู้บริหาร
2. ช่วยให้มีความถูกต้อง ทันท่วงที ทำให้การบริหารงานบุคคลในสำนักงานและสถาบันราชภัฏได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. เป็นแบบอย่างในการพัฒนาระบบสารสนเทศเครือข่ายภายในในด้านอื่น ๆ ต่อ